

Nr 42

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 5 § kommunallagen den 18 december 1953 och dels i ämnet väckta motioner.

Till konstitutionsutskottet har den 10 november 1965 hänvisats en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 166, vari Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga förslag till lag om ändrad lydelse av 5 § kommunallagen den 18 december 1953 (nr 753).

I anledning av propositionen har väckts dels de likalydande motionerna I: 796 av herr *Adolfsson* och II: 943 av fru *Ryding* och dels de likalydande motionerna I: 798 av fru *Segerstedt Wiberg m. fl.* och II: 945 av herr *Kristenson m. fl.*

Det vid propositionen fogade lagförslaget är av följande lydelse.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 5 § kommunallagen den 18 december 1953 (nr 753)

Härigenom förordnas, att 5 § kommunallagen den 18 december 1953 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

5 §.

Fullmäktiges antal — — — 25—
40,
kommun med över 20 000 till och
med 40 000 invånare utser 35—50,
samt
kommun med över 40 000 invå-
nare utser 45—60.

Fullmäktiges antal — — — 25—
40,
kommun med över 20 000 till och
med 40 000 invånare utser 35—50,
kommun med över 40 000 till och
med 400 000 invånare utser 45—60,
kommun med över 400 000 invå-
nare utser 60—80.

Fullmäktige besluta, — — — — — ofördröjligen underrättas.
 Har beslut — — — — — blivit bestämt.
 Om bestämmande — — — — — särskilt stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1966.

Beträffande motiveringen för lagförslaget får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över inrikesärenden den 29 oktober 1965.

Motionsyrkandena

I motionerna I: 796 och II: 943 hemställs, att riksdagen vid behandlingen av förevarande proposition måtte besluta att ifrågavarande lagrum skall er- hålla följande ändrade lydelse:

»Fullmäktiges antal — — — 25—40,
 kommun med över 20 000 till och med 40 000 invånare utser 35—50,
 kommun med över 40 000 till och med 400 000 invånare utser 45—60,
 kommun med över 400 000 invånare utser 60—100.

Fullmäktige besluta, — — — ofördröjligen underrättas.

Har beslut — — — blivit bestämt.

Om bestämmande — — — särskilt stadgat.»

I motionerna I: 798 och II: 945 förordar motionärerna följande ändrade lydelse av lagrummet.

»Fullmäktiges antal — — — 25—40,
 kommun med över 20 000 till och med 40 000 invånare utser 35—50,
 kommun med över 40 000 till och med 400 000 invånare utser 45—60,
 kommun med över 400 000 invånare utser 60—100.»

Samtliga motionärer åsyftar sålunda uppenbarligen enahanda ändring av bestämmelsen.

Gällande bestämmelser

Enligt 5 § kommunallagen skall antalet fullmäktige i kommun bestämmas av fullmäktige själva inom vissa ramar som föreskrivs i lagrummet. Om vid ändring i den kommunala indelningen antalet fullmäktige för nybildad eller ändrad kommun skall fastställas innan ändringen träder i kraft, beslutar länsstyrelsen i frågan. Länsstyrelsen iakttar därvid bestämmelserna i 5 §.

I lagrummet delas kommunerna in i grupper efter invånarantalet. För varje grupp föreskrivs det lägsta och det högsta antal fullmäktige som skall utses. Kommuner med mer än 40 000 invånare skall utse 45—60 fullmäktige. Kommuner med färre invånare delas in i fyra grupper. Det lägsta antal

fullmäktige som skall utses i dessa kommuner varierar mellan de olika grupperna från 35 till 15. Det högsta antalet varierar mellan 50 och 30.

Dessa bestämmelser överfördes i huvudsak oförändrade från 1930 års kommunalförfattningar. I fråga om stad med mer än 40 000 invånare gällde redan enligt 1862 års förordning om kommunalstyrelse i stad att högst 60 fullmäktige fick utses.

Enligt den särskilda kommunallag som gäller för Stockholm utses där 100 fullmäktige. Samma antal var föreskrivet redan i 1862 års förordning om kommunalstyrelse i Stockholm.

Göteborgs stadsfullmäktiges skrivelse

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 28 januari 1965 har stadsfullmäktige i Göteborg föreslagit att bestämmelserna i 5 § kommunallagen om antalet fullmäktige ändras, så att en kommun av Göteborgs storlek skall kunna utse upp till 100 fullmäktige.

Till stöd för framställningen har anförts bl. a. att antalet fullmäktige i staden alltsedan år 1895 varit 60, dvs. så många som högst varit tillåtet, men att invånarantalet sedan dess stigit mycket kraftigt och inom kort väntas öka ytterligare genom att staden f. n. byggs ut snabbt och snart kommer att vidgas ytterligare genom ändrad kommunindelning.

Remissyttrandena

Remissyttranden över skrivelsen har avgetts av kammarkollegiet, länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Örebro och Jämtlands län, Svenska stadsförbundet och Svenska kommunförbundet. Länsstyrelserna har bifogat yttranden från ett antal kommuner.

Remissinstanserna har ställt sig positiva till framställningen. Under remissbehandlingen har föreslagits ändrade bestämmelser om antalet fullmäktige även för mindre kommuner än Göteborg eller en allmän översyn av hela lagrummet.

Föredragande statsrådet

Föredraganden, statsrådet Lundkvist, finner de nuvarande reglerna, redan mot bakgrund av den befolkningsutveckling som skett, inte längre helt ändamålsenliga och anser lagrummet vara i behov av översyn. Föredraganden har begärt bemyndigande att ge kommunalrättskommittén i uppdrag att göra en sådan översyn. Med hänsyn till den av stadsfullmäktige i Göteborg aktualiserade frågan synes emellertid skäl finnas att redan nu överväga ändring av 5 § kommunallagen. I avvaktan på resultatet av den begärda översynen av lagrummet bör slutlig ställning ej tagas till frågan hur

många fullmäktige som bör utses i en kommun av Göteborgs storlek. Intresset för Göteborgs del av en utökning av fullmäktigeförsamlingen med hänsyn till förestående kommunsammanläggning torde tillgodoses om staden får möjlighet att utse upp till 80 fullmäktige. En sådan höjning av den övre gränsen för antalet fullmäktige bedömes med säkerhet kunna ske utan att resultatet av översynen av lagrummet avvaktas.

Motionerna

Motiveringen i motionerna ansluter sig väsentligen till de synpunkter som anförts i stadsfullmäktiges i Göteborg förenämnda skrivelse.

I motionerna I: 798 och II: 945 uttalas, att de ändrade förhållanden som föranledes av stadens tillväxt — vilken förväntas fortgå — kräver en ökning av antalet fullmäktige för att den kommunala demokratin skall hållas levande genom en fyllig representation. En begränsning av antalet fullmäktige till 80 torde enligt motionärerna mycket snabbt visa sig vara otillfredsställande.

Även i motionerna I: 796 och II: 943 framhålles betydelsen för den kommunala demokratin av ökat fullmäktigeantal. En ökning redan nu av antalet enligt motionsyrkandet kan enligt motionärerna icke vara hinderligt för den förebådade översynen av bestämmelsen.

Utskottet

Såsom framhållits i propositionen förefaller nuvarande regler om antalet fullmäktige i kommun inte längre helt ändamålsenliga. Bestämmelserna hänför sig väsentligen till en äldre tids förhållanden och medger inte erforderlig anpassning till den utveckling i riktning mot större kommunala enheter till följd av omfattande kommunsammanläggningar som kan emottas. En översyn av bestämmelserna i 5 § kommunallagen såsom föreslagits av föredragande statsrådet synes därför utskottet angelägen. Utskottet vill understryka önskvärdheten av att sådan översyn sker utan dröjsmål så att de ändrade bestämmelser som kan finnas erforderliga blir tillämpliga på sådana fullmäktigeförsamlingar som efter kommunsammanläggningar skall väljas under år 1968.

I likhet med föredragande statsrådet anser utskottet att resultatet av en översyn av 5 § kommunallagen inte bör föregripas genom att slutlig ställning redan nu tages till frågan om antalet fullmäktige i kommun av Göteborgs storlek. För en utökning av fullmäktigeförsamlingen i denna stad talar emellertid särskilda skäl. Enligt utskottets mening tillgodoses stadens framställning om övre gränsen för antalet fullmäktige, såsom i propositionen föreslås, nu höjes till 80.

Utskottet får sålunda hemställa,

att riksdagen måtte, med avslag på motionerna I: 796 och II: 943 samt I: 798 och II: 945, antaga det genom proposition nr 166 framlagda, här förut intagna lagförslaget.

Stockholm den 1 december 1965

På konstitutionsutskottets vägnar:

GEORG PETTERSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Georg Pettersson, Damström, fru Segerstedt Wiberg, herrar Erik Olsson, Hernelius*, Dahlberg, Harald Pettersson*, Karl Pettersson, Sörenson och Risberg; samt

från andra kammaren: herrar Adamsson, Nilsson i Östersund, Henningsson, Wahlund*, Magnusson i Tumhult, Johansson i Trollhättan, Larsson i Luttra*, Andersson i Billingsfors, Keijer och Werbro.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av fru *Segerstedt Wiberg* samt herrar *Dahlberg*, *Sörenson* och *Werbro*, vilka anfört:

Stadsfullmäktige i Göteborg har med hänsyn främst till stadens snabba utveckling önskat få möjlighet att öka antalet fullmäktige i staden till 100. Remissinstanserna har genomgående ställt sig positiva till en lagändring som bereder sådan möjlighet. Den i propositionen föreslagna ändringen i 5 § kommunallagen tillgodoser endast delvis stadens önskemål. En ändring av lagrummet i enlighet med motionsyrkandena synes ej i högre grad än den i propositionen föreslagna ändringen föregripa resultatet av en översyn av lagrummet. För att ge rätt belysning åt yrkandena kan framhållas att t. ex. landstinget i Stockholms län består av 115 landstingsmän representerande 462 938 personer enligt 1961 års folkräkning. För Älvsborgs län är motsvarande siffror 91 representerande 375 037 och för Göteborgs och Bohus län 53 representerande 220 628 personer. Vi anser därför, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte, med avslag på proposition nr 166 och i anledning av motionerna I: 796 och II: 943 samt I: 798 och II: 945, för sin del antaga följande

Förslag

till

Lag**om ändrad lydelse av 5 § kommunallagen den 18 december 1953 (nr 753)**

Härigenom förordnas, att 5 § kommunallagen den 18 december 1953 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

5 §.

Fullmäktiges antal — — — 25— 40, kommun med över 20 000 till och med 40 000 invånare utser 35—50, samt kommun med över 40 000 invå- nare utser 45—60.	Fullmäktiges antal — — — 25— 40, kommun med över 20 000 till och med 40 000 invånare utser 35—50, kommun med över 40 000 till och med 400 000 invånare utser 45—60, kommun med över 400 000 invå- nare utser 60—100.
---	---

Fullmäktige besluta, — — — — — ofördröjligen underrättas.

Har beslut — — — — — blivit bestämt.

Om bestämmande — — — — — särskilt stadgat.

 Denna lag träder i kraft den 1 januari 1966.
